

Uudenmaan ympäristön tila

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Ympäristön tilan muutos: lukuohjeet

Uudenmaan ympäristön tilan muutoksen
suuntaa kuvataan raportissa hymiöillä:

Luonnonvarojen käyttö

Soran ja kalliokiven otto

Yhdyskuntajätteen määrä

ymparisto.fi/luonnonvarat-uusimaa

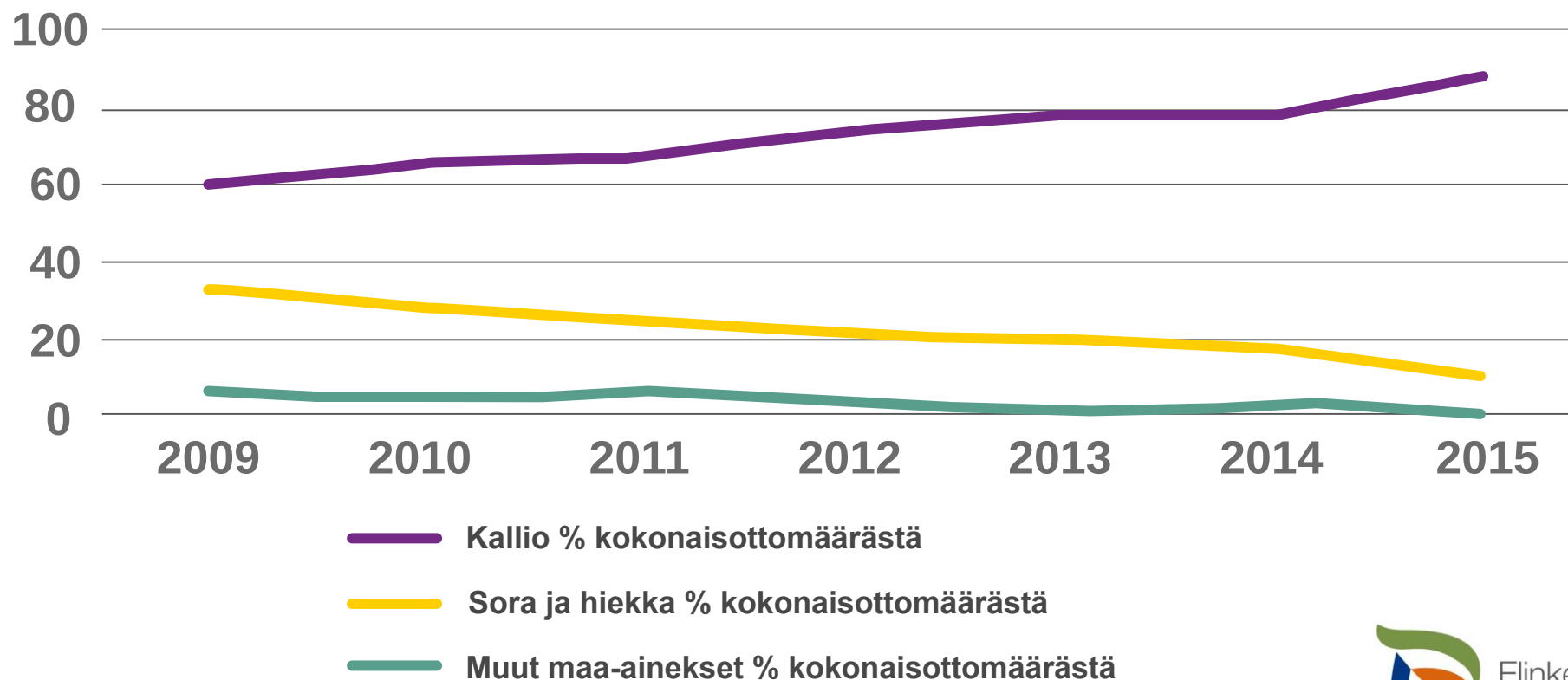

Rakentaminen vaatii ympäristöä kuormittavaa kiviainesten ottoa

- Väestön kasvun myötä rakentamistarve lisääntyy ja rakentamisen siirtyminen heikkolaatuisille pohjille vaatii runsasta kiviainesten käyttöä. Uudellamaalla soran tuonti Hämeestä on kasvanut.
- Kiviainesten otto vaihtelee vuosittain rakentamisen mukaan. Harjukiviainekset ovat loppumassa Uudeltamaalta, joten alueella on siirrytty kallioiden louhintaan.
- Kiviainesten otto tuhoaa luonnonesiintymiä, heikentää kasvillisuuden elinmahdollisuuksia, lisää pohjaveden likaantumiseriskiä ja vaikuttaa haitallisesti maisemakuvaan.

Pitkän aikavälin kehitys: 😞 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊

Maa- ja kiviainesten oton jakautuminen lajikkeittain vuosina 2009-2015

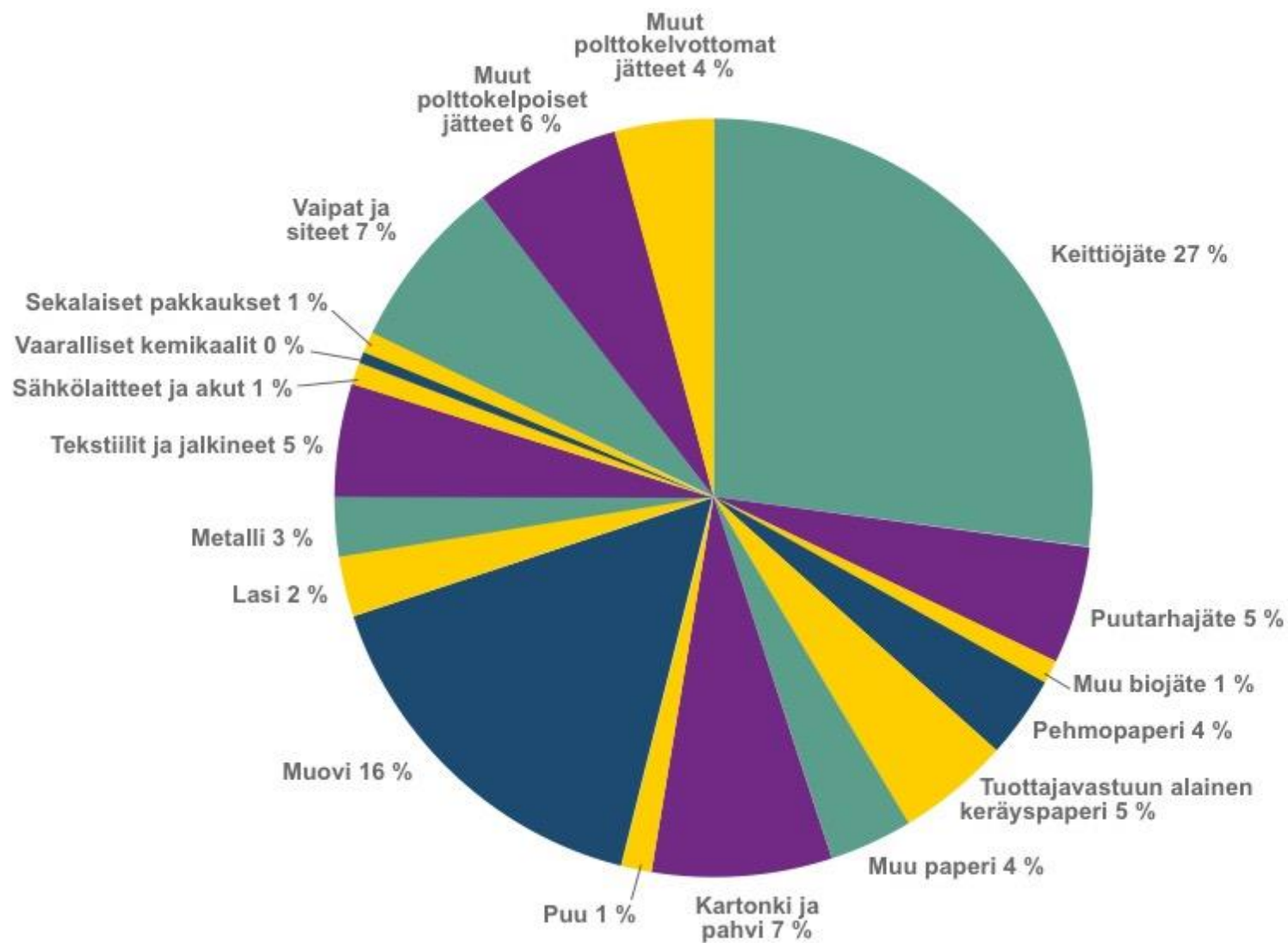

Yhdyskuntajätteen hyödyntäminen kehittynyt

- Lainsäädännön muutos 2016 ohjasi sekajätteen pois kaatopaikalta.
- Kaatopaikoille sijoitettavan jätteen määrä on vähentynyt; valtaosa yhdyskuntajätteestä kierrätetään nykyään materiaalina tai hyödynnetään energiana.
- Lajittelua ja kierrätystä pitäisi edelleen parantaa.

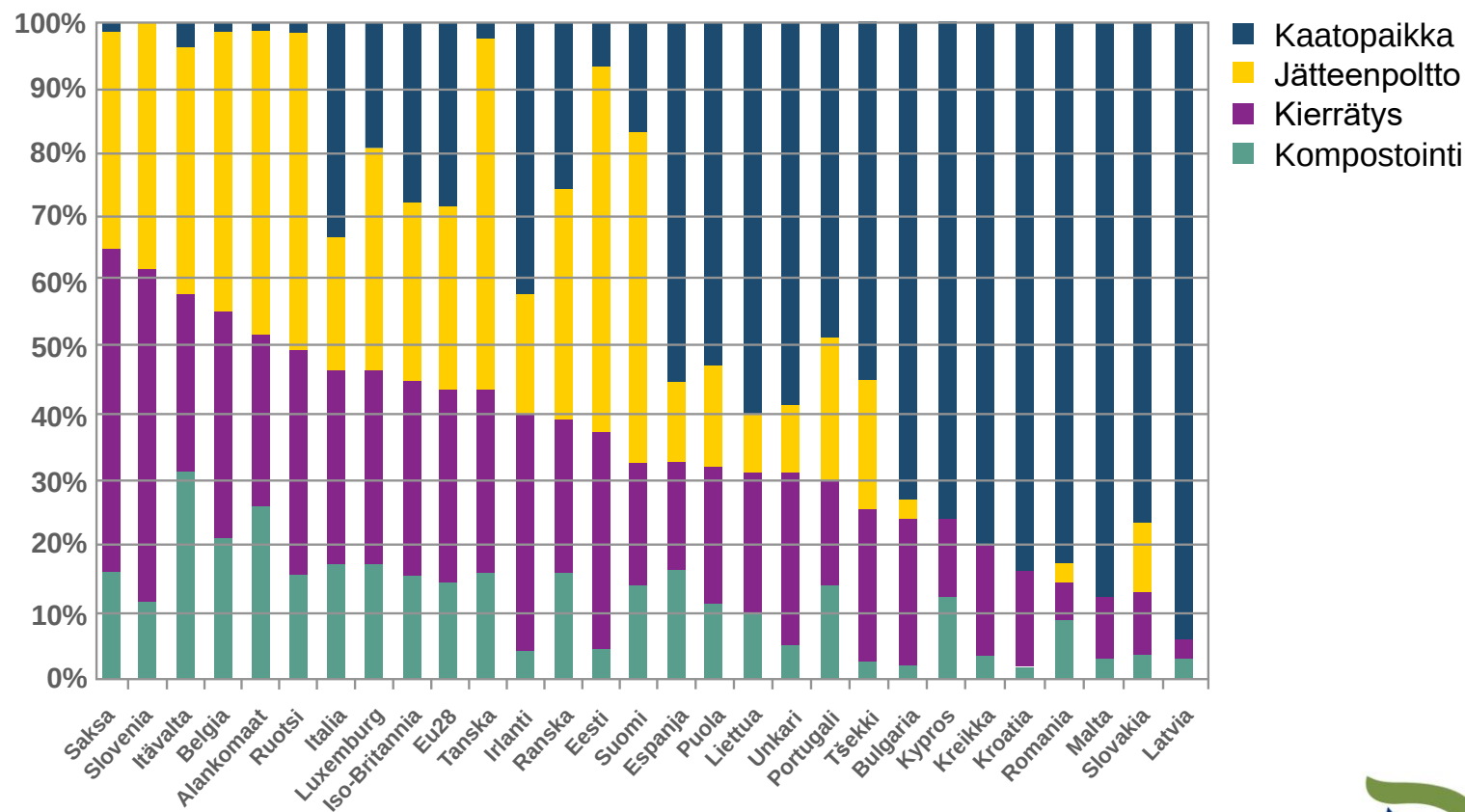
Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😊

Yhdyskuntajätteen koostumus

Yhdyskuntajätteen käsittely 2014

Lähde: Eurostat

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Ilmastonmuutos ja energia

Kasvihuonekaasupäästöt

Sähkönkulutus, Uusiutuva energia

Fossiiliset polttoaineet

ymparisto.fi/ilmastonmuutos-uusimaa

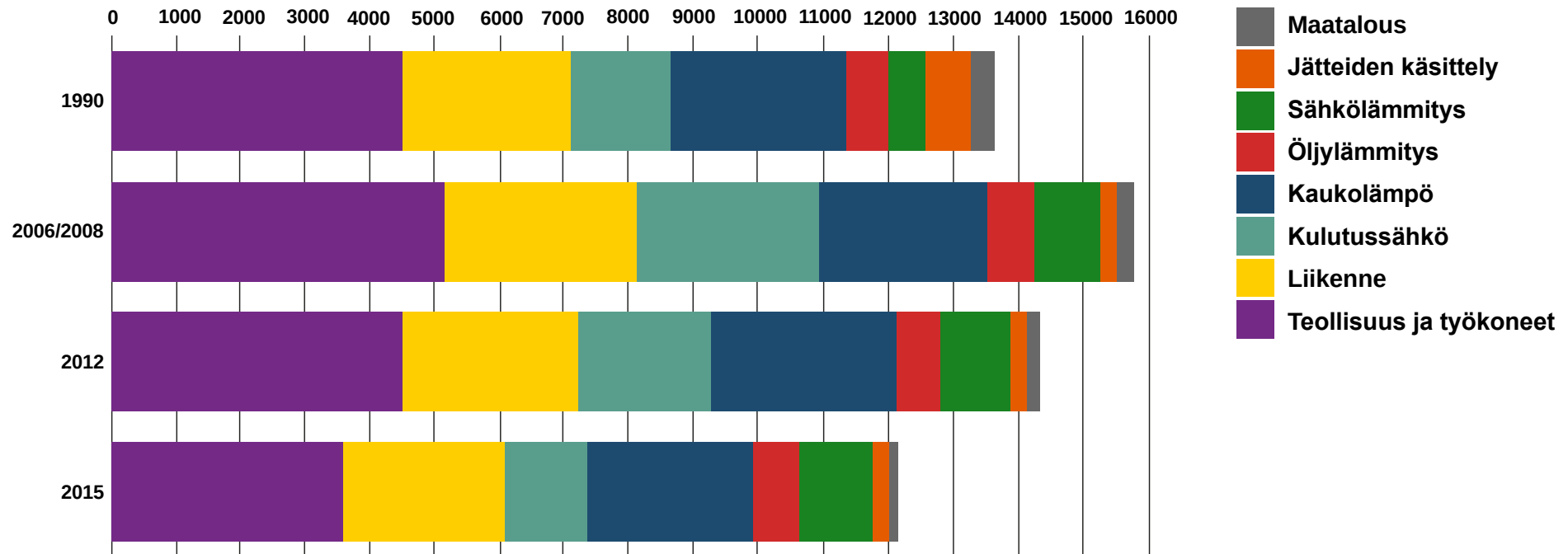

Kasvihuonekaasupäästöt vähentymässä

- Kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet, erityisesti teollisuuden ja kulutussähkön osalta.
- Asukaskohtaiset päästöt ovat Uudellamaalla pienemmät kuin Suomessa keskimäärin.
- Uudenmaan tavoitteena hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä.
 - Saavuttamisessa olennaista mm. kaukolämmöntuotannon polttoainevalinnat, uusiutuvan energian käyttöönotto teollisuudessa sekä kuntien toimet kiinteän yhdyskuntarakenteen ja julkisen liikenteen tehokkaan käytön aktivoimiseksi.

Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😊

Kasvihuoneekaasupäästöt vuosina 1990, 2006/2008, 2012 ja 2015

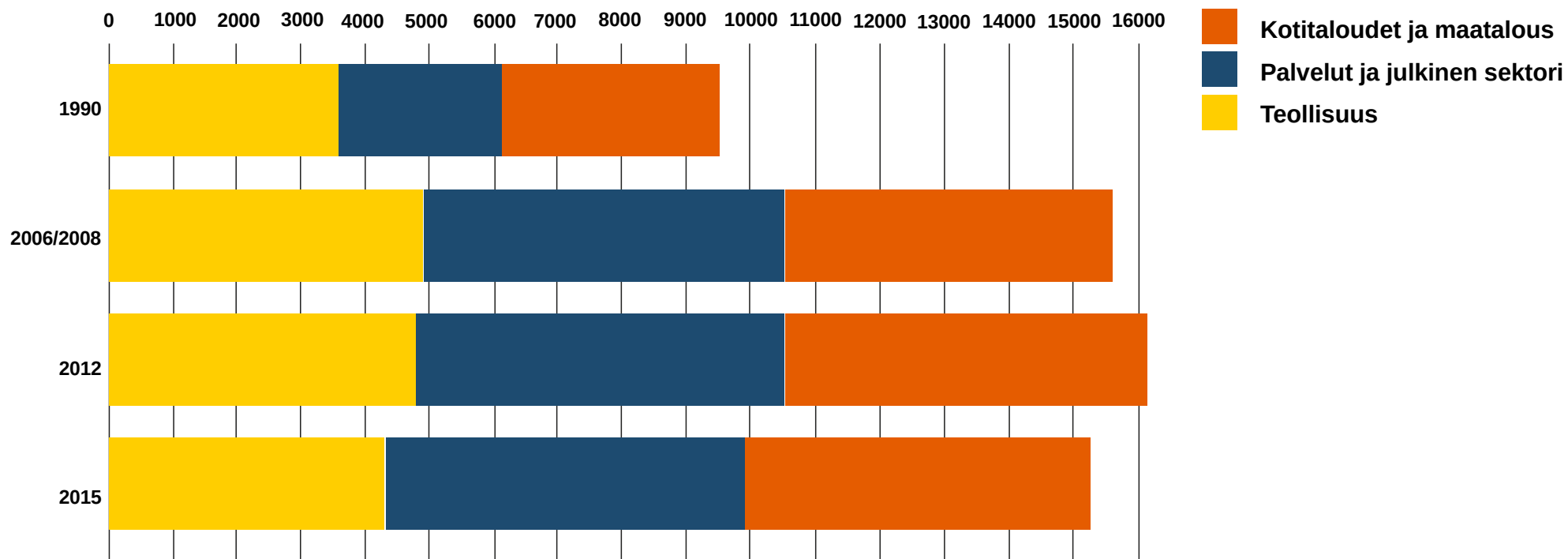

Sähkönkulutus vähentynyt

- Vuonna 2015 sähkönkulutus väheni 5 %, samoin sen kasvihuonekaasupäästöt 39 % vuodesta 2012.
 - Kulutussähkön osuus kokonaispäästöistä vähentynyt, lämmityssähkön puolestaan lisääntynyt.
- Sähköä kulutetaan silti yhä lähes puolet enemmän kuin vuonna 1990.
- Hiilineutraalius 2050 -tavoitteeseen pääsemiseksi sähkönkulutusta ja sen kasvihuonekaasupäästöjä vähennettävä edelleen merkittävästi.

Pitkän aikavälin kehitys: ☹️ Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😊

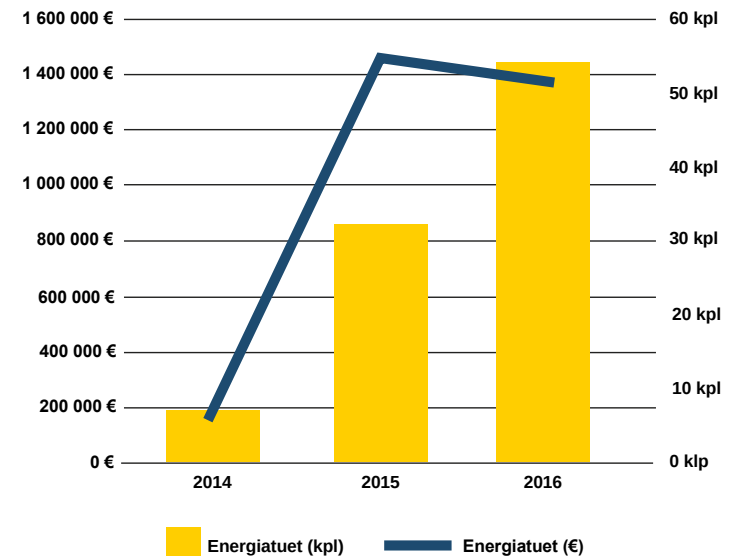
Sähkönkulutus vuosina 1990–2015

Uusiutuva energia: Aurinkosähkön ja -lämmön potentiaali hyödyntämättä

- Aurinkoenergian suosio on kasvanut, mutta kokonaiskapasiteetti yhä pieni, arviolta 8500–10 000 kW.
- Helsingin Kivikon ja Suvilahden aurinkovoimalat avattiin, ja ne yltyvät yhdessä teholtaan yli megawattiin.

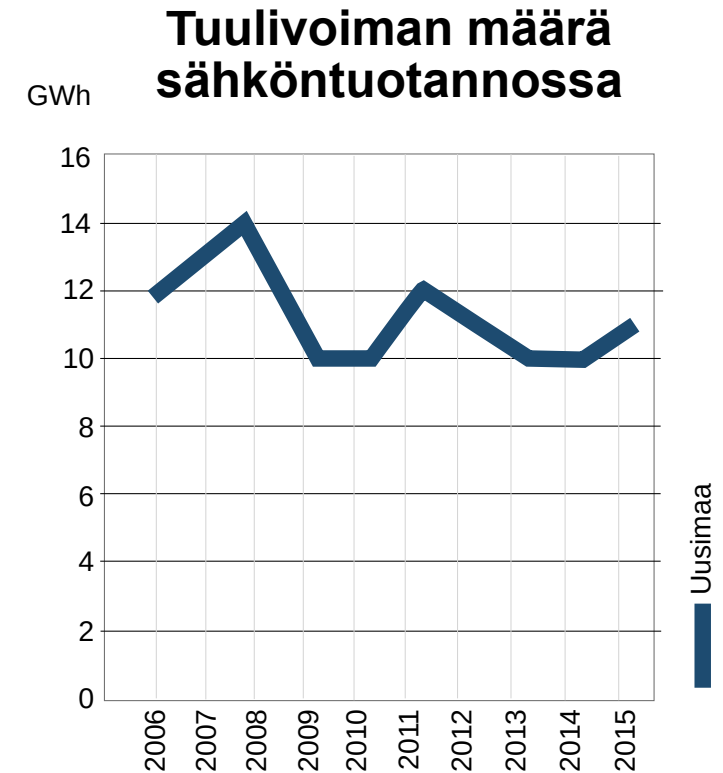
Aurinkosähkölle maksetut tuet
Uudellamaalla vuosina 2014-2016

Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😞

Uusiutuva energia: Tuulivoima edelleen vähäistä, puunpoltto lisääntynyt

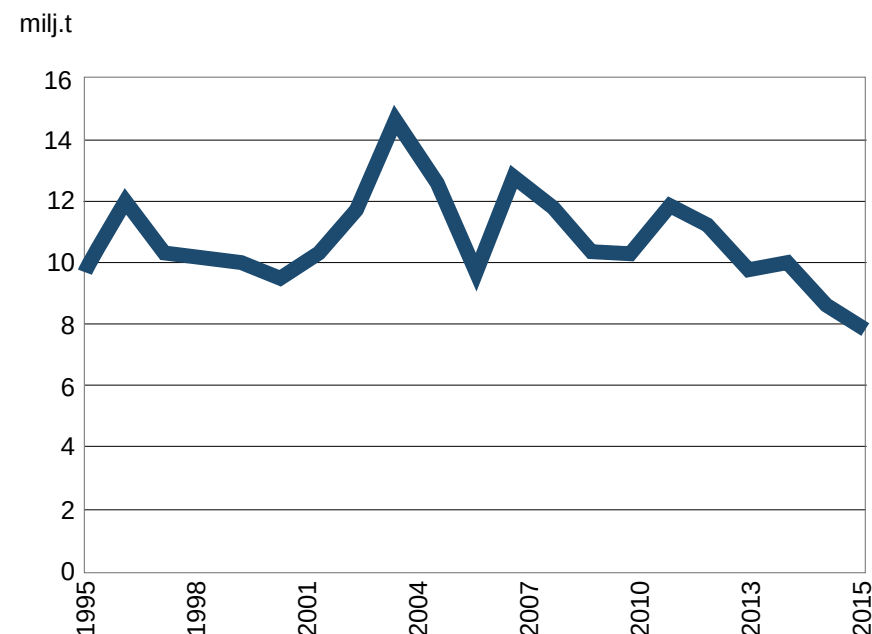
- Tuulivoiman tuotanto on pysynyt samana.
- Uudenmaan viiden tuulivoimalan osuus on 1 % Suomen tuulivoiman kokonaiskapasiteetista.
- Uudellamaalla olisi tuulivoimalle otollisia meri- ja rannikkoalueita, mutta käyttöönottoa rajoittavat mm. asutus- ja luontoarvot.
- Puun energiakäyttö on kasvanut tasaisesti, mutta se aiheuttaa päästöjä.

Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😞

Fossiilisten polttoaineiden käyttö jatkuu, mutta on vähentynyt

- Öljyn, maakaasun, turpeen ja kivihiilen käyttö vähentynyt.
- Käytöstä vapautuneet hiilidioksidipäästöt ovat pienentyneet, mutta fossiiliset polttoaineet ovat edelleen hiilidioksidipäästöjen merkittävin lähde.
- Fossiilisista polttoaineista on luovuttava hiilineutraaliustavoitteisiin pääsemiseksi.

Pitkän aikavälin kehitys: ☹️ Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😊

Ilman epäpuhtaudet

Happamoittavat yhdisteet

Hiukkaspäästöt

ymparisto.fi/ilmanepapuhraudet-uusimaa

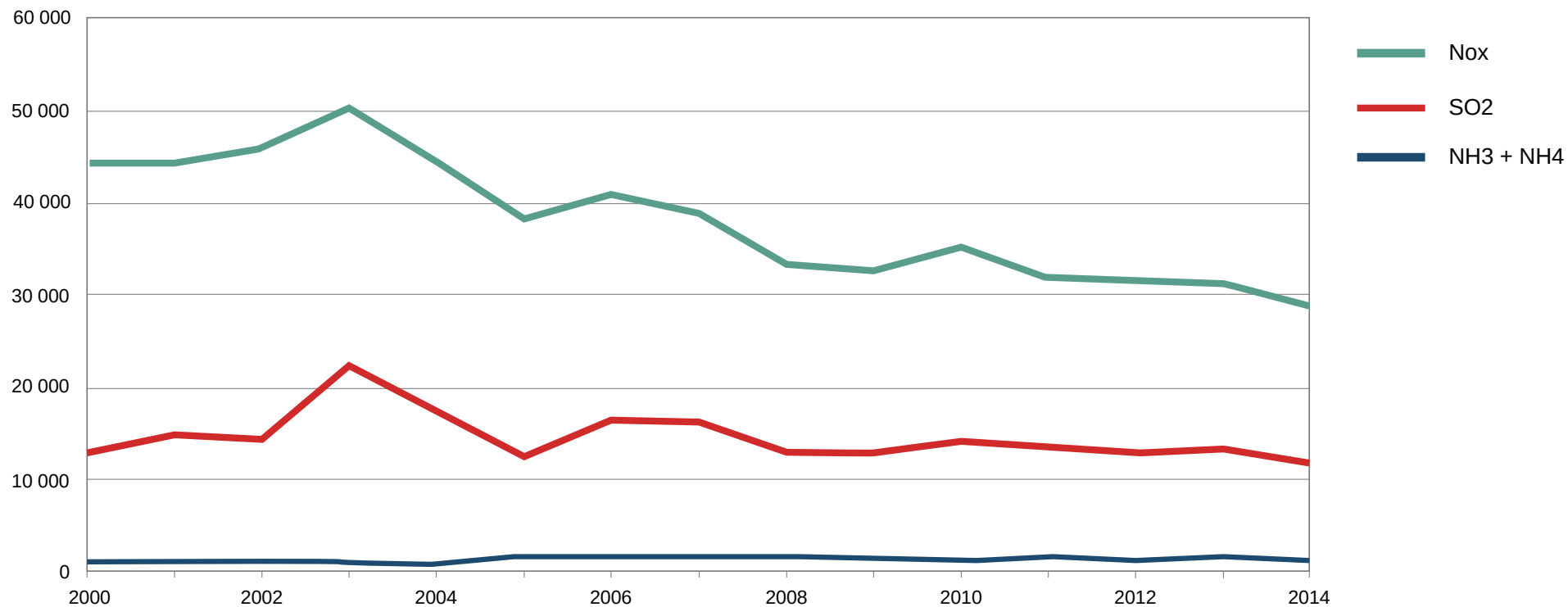

Happamoittavat yhdisteet haittaavat luontoa ja ihmisten terveyttä

- Typen oksidien päästöt ovat edelleen vähentyneet.
 - Päästölähteet: liikenne, energiantuotanto ja öljynjalostus.
- Rikkidioksidin ja ammoniakin päästöt eivät ole vähentyneet. Pitoisuudet ovat kuitenkin Uudellamaalla pääosin matalia.
 - Päästölähteet: öljynjalostus ja energiantuotanto (rikkidioksidi), maatalous (ammoniakki).
- Typen ja rikin oksidit sekä ammoniakki aiheuttavat vesistöjen ja maaperän happamoitumista. Lisäksi ammoniakilla on rehevöittävä vaikutus.

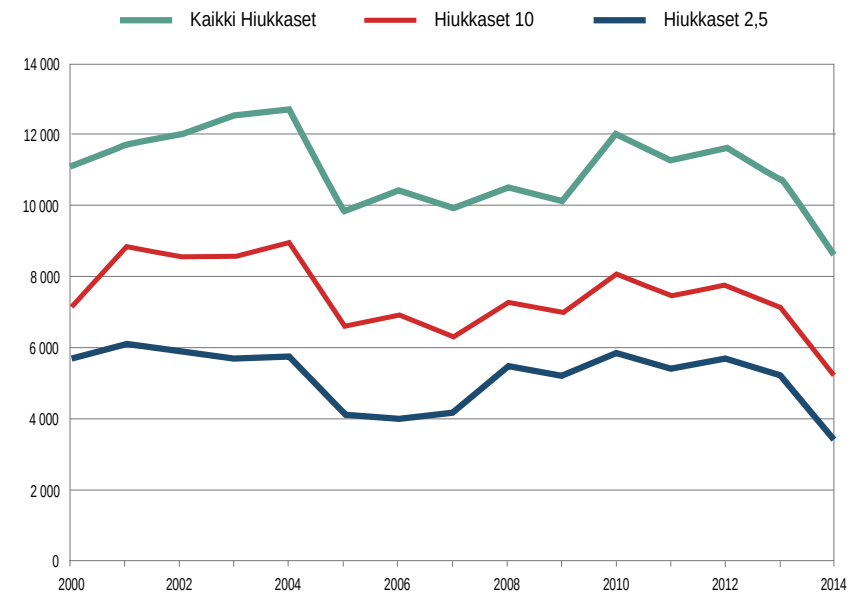
Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😞

Happamoituvien yhdisteiden päästöt Uudellamaalla vuodesta 2000

Hiukkaspäästöt heikentävät ilmanlaatua

- Hiukkapäästöt ovat laskeneet lievästi.
- Ilmanlaatu on pääosin hyvä tai tyydyttävä.
- Korkeat hiukkaspitoisuudet ovat paikoin syynä huonoon ilmanlaatuun, ja erityisesti pienhiukkaset ovat terveysriski.

Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊

Vesien tila

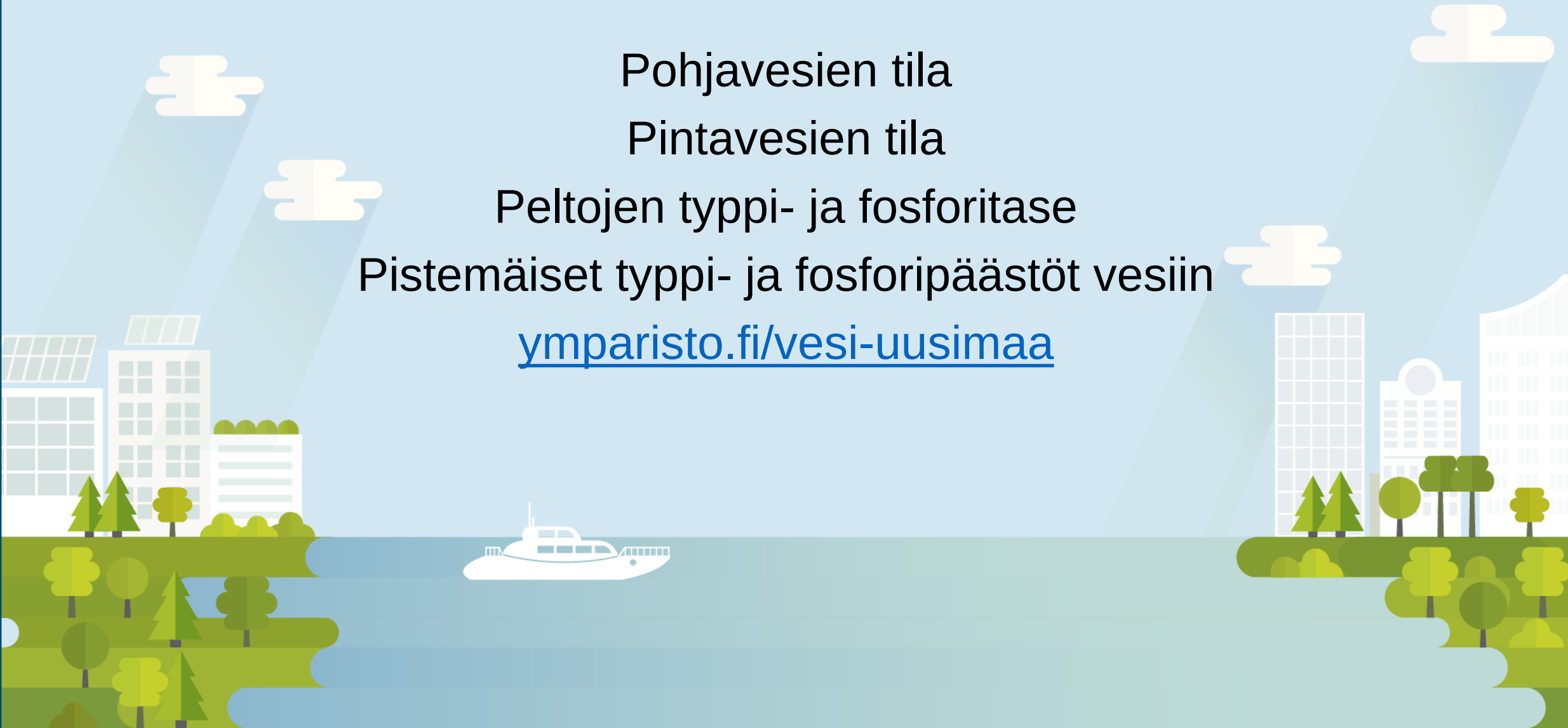
Pohjavesien tila

Pintavesien tila

Peltojen typpi- ja fosforitase

Pistemäiset typpi- ja fosforipäästöt vesiin

ymparisto.fi/vesi-uusimaa

Pohjavesien tila vaarantunut

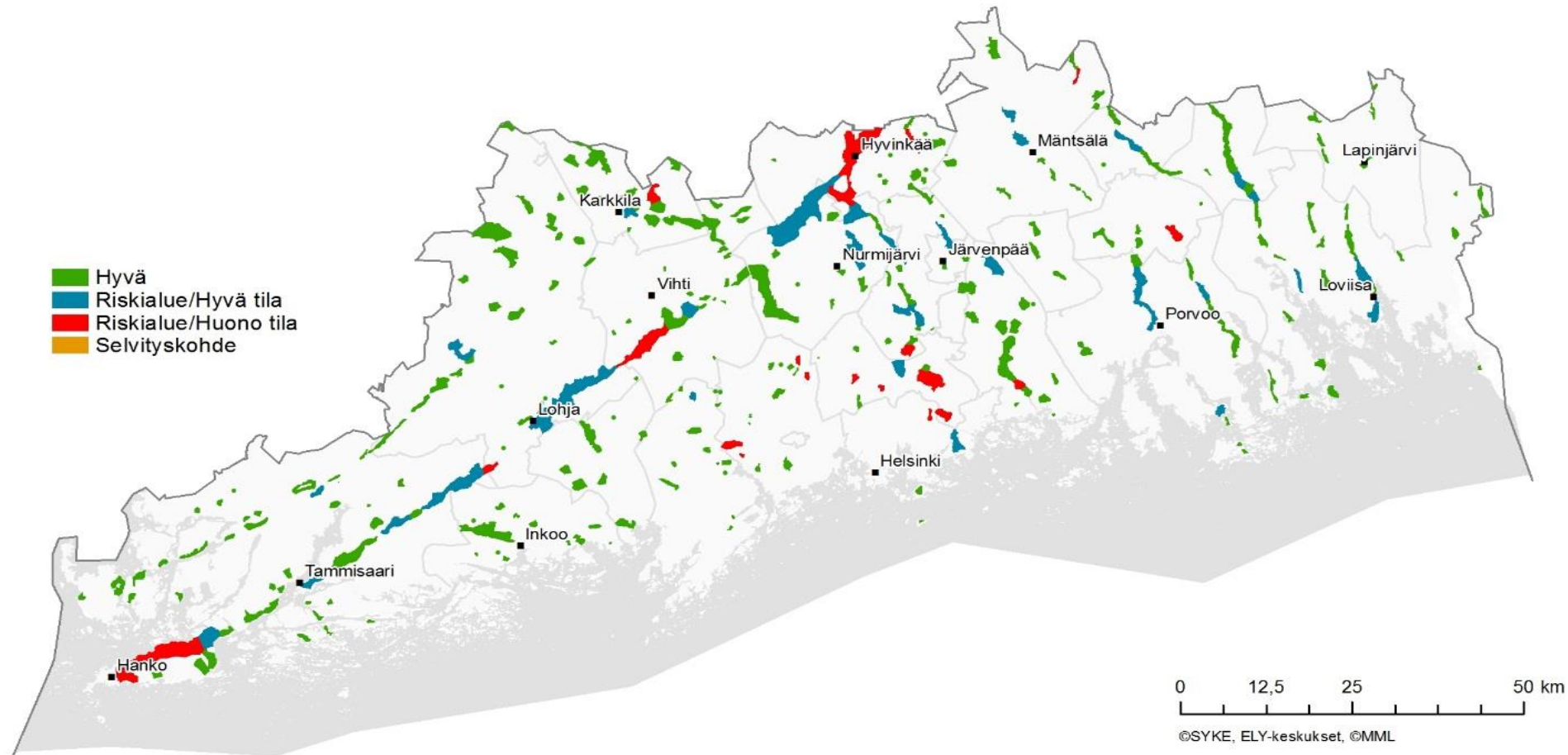
- Pohjavesien kemiallinen tila on heikentynyt.
 - Syynä yleisimmin pohjavesimuodostumaan päätyneet kloridit, torjunta-aineet, liuottimet ja öljy.
- Pohjavesialueista noin 20 % on riskialueita. Näistä 21 aluetta on huonossa ja 45 hyvässä kemiallisessa tilassa.
- Suojelutoimia tarvitaan, jotta hyvässä tilassa olevat pohjavesialueet eivät pilaannu.

Pitkän aikavälin kehitys: 😞 Lyhyen aikavälin kehitys: 😞 Suhteessa tavoitteisiin: 😞

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

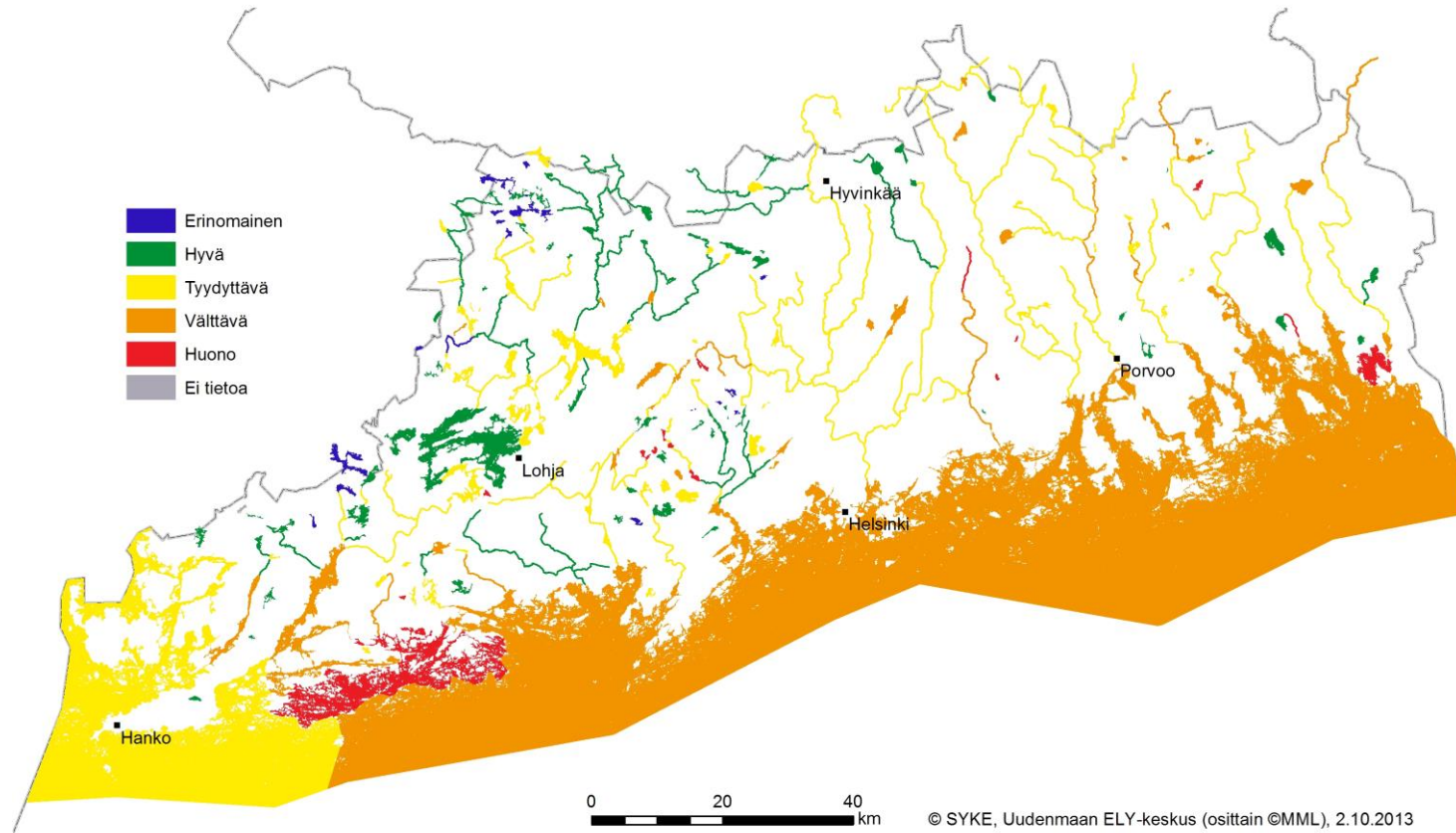
Ihmistoiminnan vaikutus näkyy pohjavesissä pitkään

Pintavesien hyvään tilaan on vielä matkaa

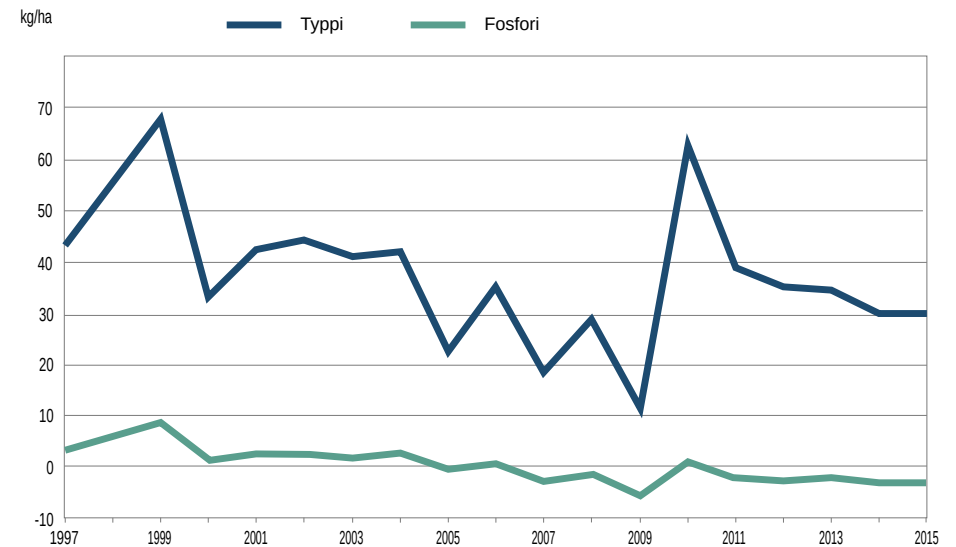
- Pintavesien tila on Uudellamaalla muuta Suomea huonompi.
- Valtaosa järvistä on hyvässä tai tyydyttävässä ekologisessa tilassa. Ekologisella luokituksella vesien tilaa verrataan luonnontilaan.
- Suurin osa joista on tyydyttävässä tilassa.
- Lähes 80 % rannikosta on välttävässä kunnossa. Erinomaisia tai hyvässä tilassa olevia rannikkoalueita ei ole ollenkaan.

Pintavesien tila Uudellamaalla vuonna 2013

Peltojen typpi- ja fosforitase laskussa

- Typpi- ja fosforilannoitus on vähentynyt.
- Uudenmaan typpi- ja fosforitaseet ovat maan keskiarvoa alhaisempia.
- Vuoden 2015 tavoitetasot typelle (30 kg / ha) ja fosforille (0 kg / ha) on saavutettu.

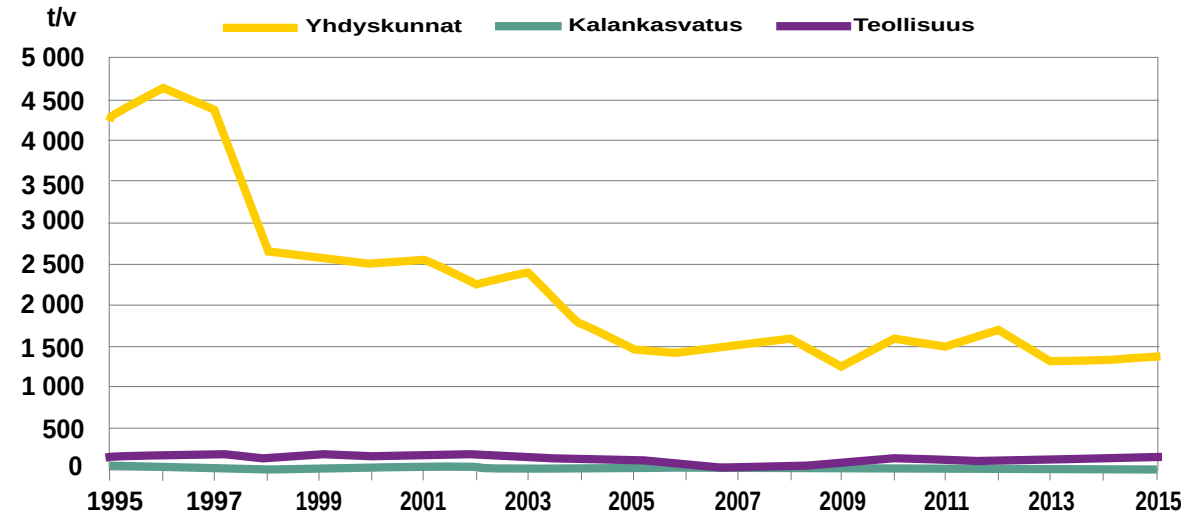
Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😞 Suhteessa tavoitteisiin: 😊

Pistemäinen ravinnekuormitus on saatu kuriin

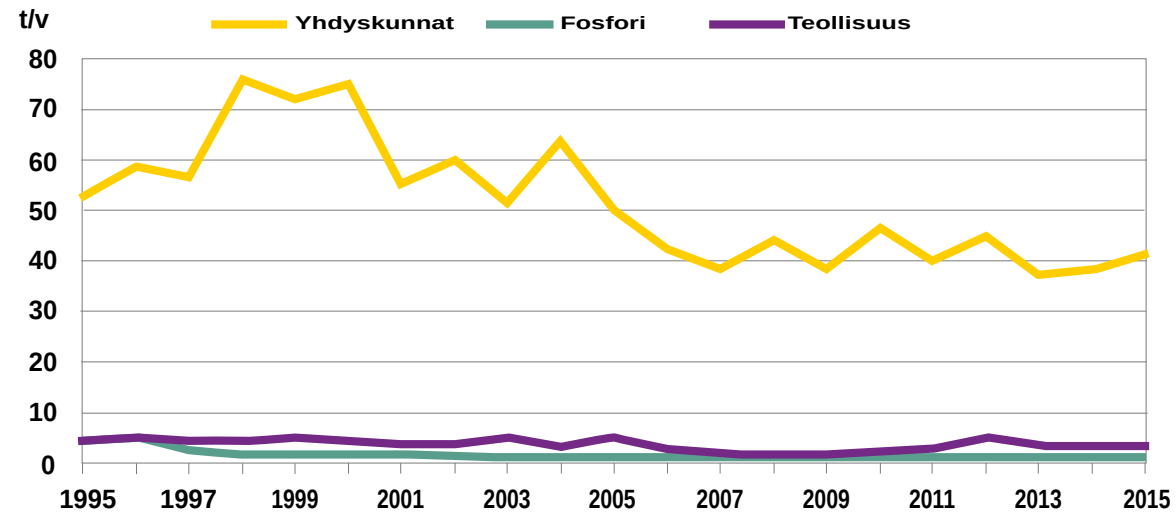
- Typpi- ja fosforipäästöt ovat vähentyneet selvästi 90-luvun jälkeen.
- Pistemäisiä päästölähteitä ovat yhdyskuntien jätevedenpuhdistamot, teollisuuslaitokset ja kalankasvatuslaitokset.
- Vuoden 2005 jälkeen kuormitusmäärät ovat pysyneet tasaisina.
- Jätevesien käsittelyä on keskitetty siirtoviemäreitä rakentamalla, mutta viemäreiden saneerausvelka kasvaa edelleen.

Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😊

Pistemäiset typpipäästöt Uudenmaan maakunnassa

Pistemäiset fosforipäästöt Uudenmaan maakunnassa

Luonnon monimuotoisuus

Metso-ohjelma

ymparisto.fi/luonnonmonimuotoisuus-uusimaa

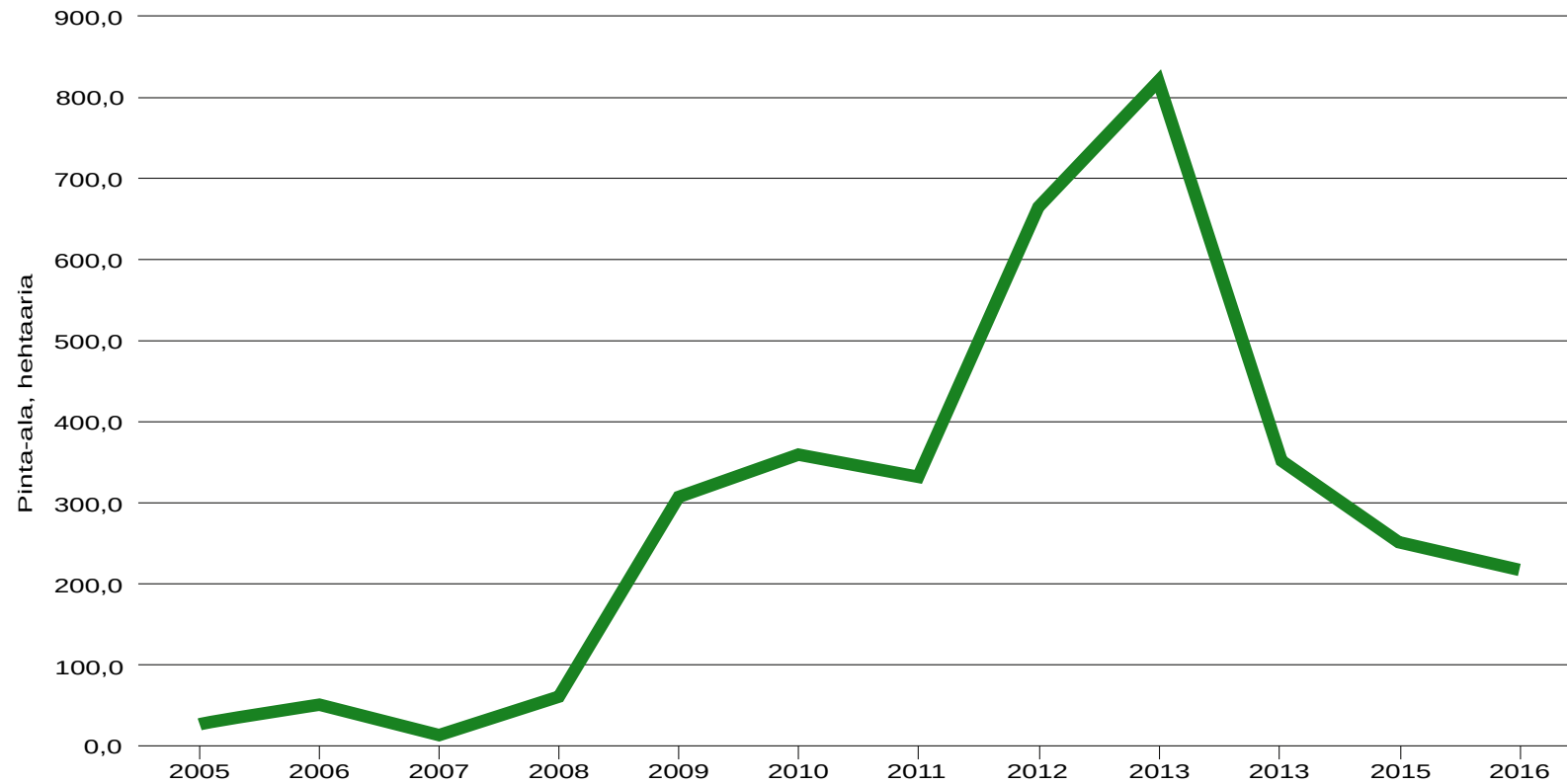

Metsien suojelu etenee Metso-ohjelmalla

- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmalla (METSO) on saatu suojeltua yli 3400 hehtaaria metsää Uudellamaalla.
- Vanhoja suojelualueita on laajennettu ja esim. liito-oravan esiintymisalueita on saatu suojeltua.
- Toisaalta suojelualueverkosto on säilynyt repaleisena.
- Tavoitetta, 8300 hehtaaria suojelualueita vuoteen 2025 mennessä, ei nykyisellä suojeluvauhdilla tulla saavuttamaan.

Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😞

Metso-ohjelman pysyvän suojelun toteutus

Vihreä talous

Luomuviljely

ymparisto.fi/vihreatalous-uusimaa

Luomuviljelyn suosio kasvaa

- Luomuviljely on kasvanut tasaisesti.
- Uudellamaalla viljelystä peltoalasta 12,3 % on luomutuotannossa.
- Koko Suomessa luomutilojen määrä on noin 4600.
- Luomualan kehittämisohjelma: Vuonna 2020 luomutuotannon osuuden tulisi olla 20 %.

Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😊

Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen

Kaupunkiseudun lievealue

Työmatkojen pituus ja tieliikenteen päästöt

Henkilöautojen määrä

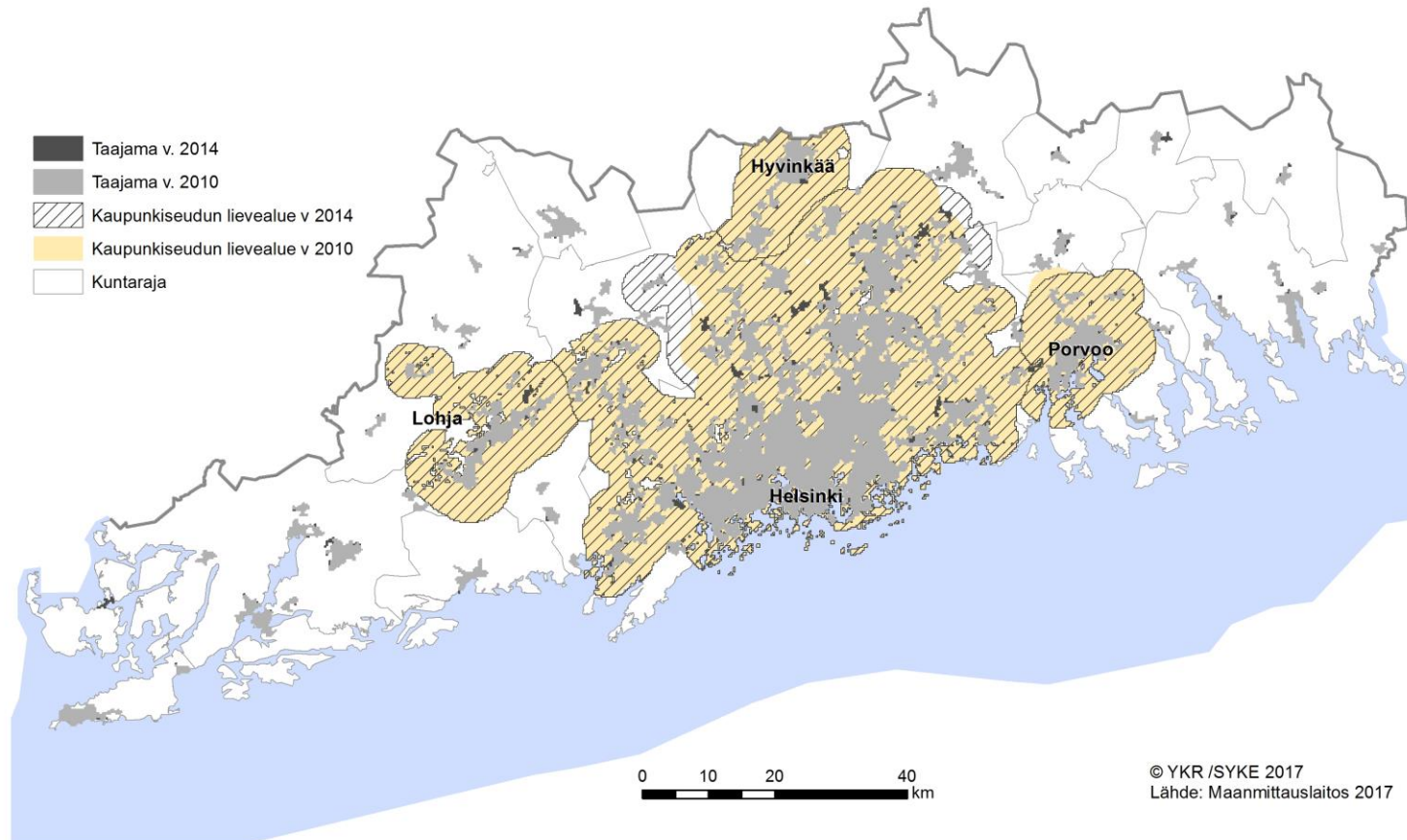
ymparisto.fi/yhdyskuntarakenne-uusimaa

Kaupunkiseudun lievealue

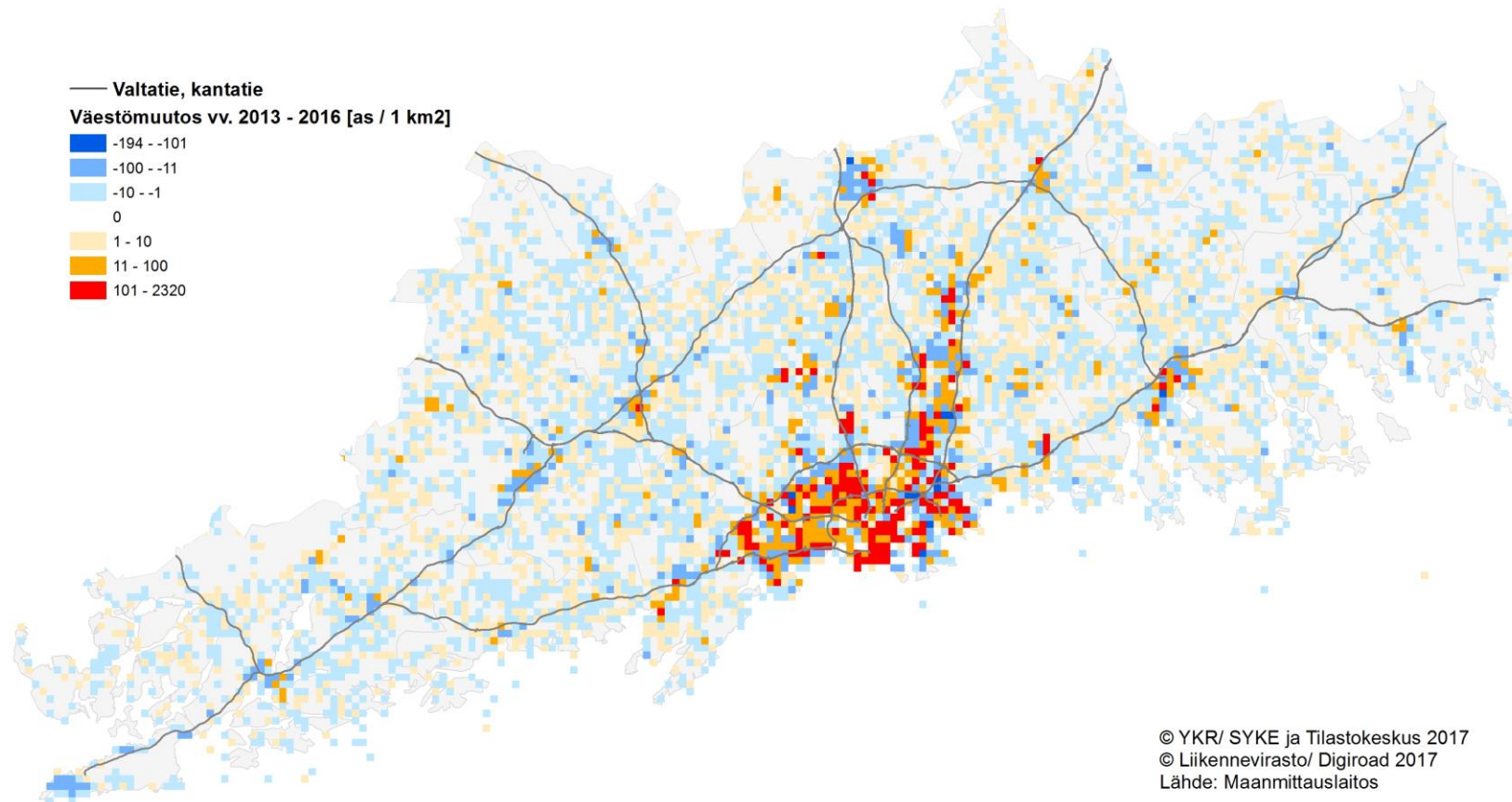
- Väestötiheys on Uudellamaalla Suomen suurin.
- Väestönkasvu on noin 1 % vuodessa, ja se keskittyy erityisesti pääkaupunkiseudulle.
- Kaupunkiseudut ovat levinneet laajalle alueelle ja yhdyskuntarakenne on hajautunut, mutta laajentuminen on hidastunut viime vuosina.
- Yli 2/3 rakentamisesta sijoittuu kestävän kulkumuodon saavutettaville alueille.

Taajamien ja kaupunkiseutujen laajentuminen vuosina 2010 - 2014

31.8.2017

Väestömuutos Uudellamaalla vuosina 2013 - 2016

© YKR/ SYKE ja Tilastokeskus 2017
© Liikennevirasto/ Digiroad 2017
Lähde: Maanmittauslaitos

31.8.2017

Työmatkojen pituus

- Työmatkan keskipituus on yli 12 km.
- Tavoitteena on ohjata liikkuminen ensisijaisesti kestäviin kulkumuotoihin.

Tieliikenteen päästöt

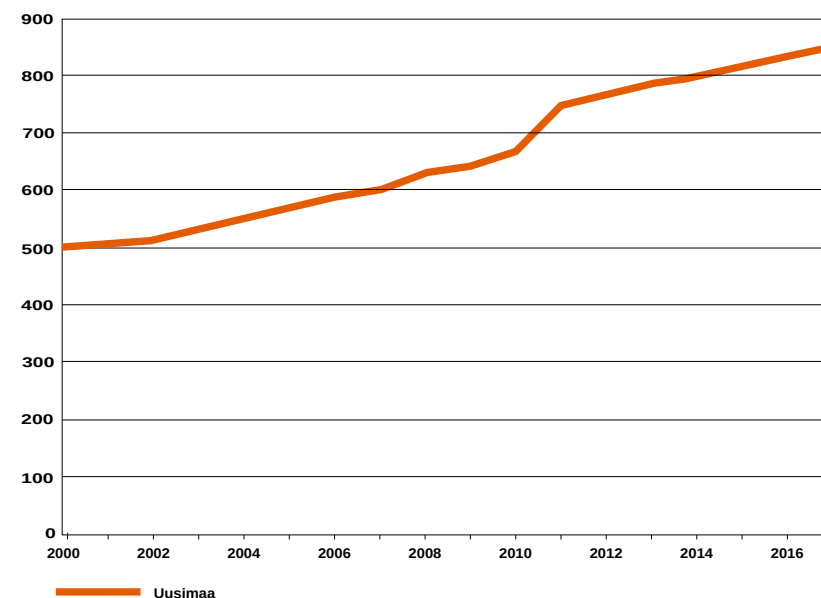
- Valtakunnallisesti tieliikenteen päästöt ovat hiilidioksidipäästöjä lukuun ottamatta pienentyneet.
- EU:n tavoitteena on, että liikenteen päästöjä vähennetään 50 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tilanteeseen.
- Tavoite edellyttää useiden toimenpiteiden yhdistelyä, kuten tuet, veromuutokset, sääntely, liikenteen hinnoittelu ja panostukset joukkoliikenneinfraan.

Pitkän aikavälin kehitys: 😊 Lyhyen aikavälin kehitys: 😊 Suhteessa tavoitteisiin: 😊

Henkilöautojen määrä lisääntyy edelleen

- Vuonna 2017 henkilöautojen määrä oli jo yli 849 000.
- Erityisesti kaupunkiseuduilla liikkuminen tulisi ohjata ensisijaisesti joukko-liikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn.
- Vähäpäästöisten autojen hankintaa tulisi edistää ja biopolttoaineiden osuutta lisätä.

Kaikki rekisterissä olevat henkilöautot haltijan kotimaakunnan mukaan

Pitkän aikavälin kehitys: ☹️ Lyhyen aikavälin kehitys: 😊